

ספר התשובה

והוא

סדר תיקוני תשובה

בהמשכים

חלק ט

אור הזוהר 431 * חשוון תשע"ד

מפעל הזוהר העולמי

בנשיאות כ"ק אדמו"ר מהאלמין שליט"א מחבר למעלה מאלף ספרים טל: 0527651911

גדולי הצדיקים ואומרים ללמוד זוהר הקדוש

כי כפי גודל קדושת נשמתו ומעלותיו העליונות, אם יחטא אפילו כחוט השערה, נחשב לו כעבותות העגלה, שכל מה שהנשמה יותר פנימית ועליונה, חטאו עושה יותר רושם למעלה ושגגתו עולה זדון, לכן החכם, החסיד, צריך פשפש יותר במעשיו, שלא ימצא אחריו מאומה. אם פשפש ולא מצא מכל אלה - יפשפש פן ואולי התרשל באהבה ויראת ה' כל היום בכמה מילי דחסידותא וכדבעי למעבד לא עביד, כי בודאי כל מי שיכול לילך מחיל אל חיל בתורה ובחסידות, עד שמגיע למעלות המדרגות של חסידים גמורים והוא מתעצל ואינו עושה כן, אינו יוצא ידי חובה וחייב דיניי שמים, כמו שאמרו ב"תנא דבי אליהו" - חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי - אברהם, יצחק ויעקב עליהם השלום, עד כאן.

ישוב אפילו מספק עבירה
בנוסף לכך, יש הרבה עבירות שאדם דש בהם: נקימה, נטירה, קללה בשם, הזכרת שם שמים לבטלה, חמדה ותאוות נשים, צחוק, הרחקת הכעס שהוא קל זר, גבהות הלב, חטאת נעורים, הסתכלות בנשים, דברים בטלים, שיחת חולין בשבת, הליכה בלא תורה ובלא דרך ארץ, תפילה בלא כוונה ורבות כאלה. העיקר מהדברים המעכבים את התשובה הם: הרכילות והלשון הרע, בעל חימה, בעל מחשבה רעה והמתחבר לרשע, וישוב אפילו מספק עבירה, וקבלה היא בדינו, שעונש הספק גדול יותר מעונש הודאי, משום שעל הודאי אדם משים על ליבו ודואג ומתחרט וחוזר בתשובה, אבל על הספק אינו מתחרט כל כך, כי סבור בליבו: לא חטאתי, עד כאן.

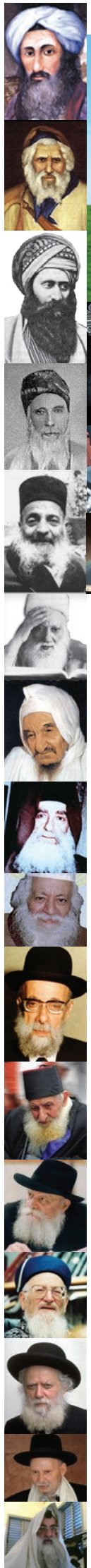
השמר לך בשוכך בתשובה שלא תשאיר שום עוון שלא תתקן אותו

והאלשיך כתב על הפסוק: "ויד תהיה לך מחוץ למחנה ויצאת שמה חוץ" זה לשונו - השמר לך בשוכך בתשובה שלא תשאיר שום עוון שלא תתקן אותו, כי אם יד תשאיר לך בחיצונים, שלא תשוב ממנו, דע, כי עבירה גוררת עבירה, וצריך אתה לדעת, שאם מפשפש במעשיו אחר יסורים צריך שיהיה על פי מה שאמר האלשיך בפרשת שמיני בבאור הפסוק: "ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו" - והוא כי חסד קל, שמביא יסורים על האדם דוגמת החטאים שעשה, דהיינו: באיזה אבר שחטא מביא יסורים על אותו אבר, וכן סך ממון שחטא הוא נלקה כפי אותו סך, שעל ידי זה יפשפש במעשיו וימצא מאשר חטא על הנפש ושב ורפא לו, עד כאן לשונו.

הדרך הטוב והישר שיעורר האדם את עצמו אל התשובה עד שלא יבואו עליו יסורים

אמנם הדרך הטוב והישר שיעורר האדם את עצמו אל התשובה, עד שלא יבואו עליו יסורים, כמו שכתב האלשיך בספר תהילים: "אל תהיו כסוס כפרד

יפשפש בעסק מצוה, שמא לא עשה לשמה
אלה הם גם דברי "יש נוחלין" בהג"ה והוסיף לומר וזה לשונו: גם יפשפש בעסק מצוה, שמא לא עשה לשמה, ושמא לא עשה איזה דבר קדושה כהוגן, כאשר עינינו רואות, שהרבה מצוות אינם נעשים כהוגן, כגון: הנחת תפילין, שרוב העולם נכשלים בהם, ואינם מניחים על השער אלא על המצח, וכשאינו עושה כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה, אפילו דקדוק אחד - לא עשה המצוה כתקון, כי חכמינו זכרונם לברכה פרשו הכל לפי קבלתם האמיתית וכפי חכמתם הקדושה והחכמה הנפלאה בחכמת אלקים אשר בקרבם, שהיו יודעים, שבכל דקדוק ודקדוק ובכל ענין שהזיהירו וצוו עליו, אפילו הוא דבר קל וקטן מאוד, כפי הנראה, אבל לפי האמת תלויים בו קיום העולמות; אם מקיימים או חס ושלום חרבנם אם עוברים, לכן יעיין בכל המצוות, שמא לא קיים אותם כדין או שמא עשה המצוה שלא לשמה, ואפילו הוא צדיק תמים בכל מעשיו, אל יעמיד עצמו על חזקתו, שאינו יוצא דבר שאינו מתוקן מתחת ידו, כי אדרבה: כל הגדול מחבירו יצרו גדול יותר ומבקש להכשילו, והוא צריך שימור יותר וזרוז וזהירות, מפני שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם צדיקים כחוט השערה, כמו שאמר הכתוב: "וסביביו נשערה מאוד" -

אין הבין וגו', עיין שם, וביותר אם השפעתו ברווח והוא יודע מומי נפשו ידאג, שמא הקדוש ברוך הוא מאכילו מזכויותיו בעולם הזה כדי להאבידו, חס ושלום, מעולם הבא, ויקבל על עצמו ענויי נפש ויסורים, ואם אחר שהתחיל להשיב רואה שיסורים באים עליו בגופו או בממונו אל יקוץ במ לומר, האם זה שכר התשובה, כי טרם שובי על חטאי הייתי שלם בגופי ובממוני וכאשר נעשיתי שלם בתורתי חסרתי כל אלה. אדרבה, יתן שמחה בלבו, שזה מורה שהקדוש ברוך הוא מקבל תשובתו, כי זה דרכו יתברך, כמו שהרופא אינו נותן רפואה לחולה, עד אשר יחפוץ החולה להרפא לנקות רפאות חולת גופו ולהחלימו; כן הוא יתברך לא ימרק חלאת חולי הנפש עד יתחיל לשוב, ואחר שפשפש ומצא - יעשה עליהם תשובה, כפי אשר יבואר לפנינו, והוא מצות עשה, כמו שכתב כמה פעמים בתורה בפרשת נשא: "איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם וגו' והתודו על חטאתם", ובפרשת ואתחנן: "בצר לך ומצאוך... ושבת עד ה' אלוקיך".

לבוראו. בהקיצו יחשוב בליבו דרכיו ויפשפש במעשיו כפי כוחו, אף פסיעה אחת עד זמן האוכל, ואם יעבור ויכשל באיזה חטא, יקנוס עצמו לצדקה כפי כוחו והשגת ידו, ויתודה מיד על הדבר, והיודי הזה ירחיקנו מכל עוון, כי אם יבוא לידי עבירה יתרחק ממנה, כי יאמר: איך אעשה הרעה הגדולה הזאת להתודות עליהם ואהיה כטובל ושרץ בידו. הגיע עת האוכל ופשפש ולא מצא, היא מודה ומשבח לבורא ברוך הוא שעזרו וזיכהו להיות בתשובה כמה שעות בעולם, וכאשר עשה מהבוקר ועד חצות, כן יעשה עד אכילת הערב, וקודם האכילה יתודה, אחר כך ירגיל עצמו עד זמן השכיבה ככה יעשה עד חודש או שנה מיום תחילת תשובתו, עד שיהא קבוע ומוחזק בעבודת הבורא לנהוג כל הימים, עד כאן.

"כי תצא למלחמה על אויביך" - הם יצרך וסיעתו
כן פרש הרב ר' משה אלשיך בפרשת שופטים: "כי תצא למלחמה על אויביך" - הם יצרך וסיעתו. "לא תירא מהם" - אל תתיאש מן התשובה כי בבואך ליטהר "ה' אלוקיך עמך", ואמר להם: "שמע ישראל, אתם קרבים היום למלחמה וגו'" - ורצונו לומר, רק יום תתגבר על יצרך ואחר כך ה' עמך, לכן אל ירך לבבכם, וזה שאמרו: "כי ה' אלוקיכם ההולך עמכם להלחם על אויביכם להושיע אתכם".

צריך שיהא זריז וזהיר מאוד לכל יחטא עוד
כתב הרב רבינו יונה, וצריך השב ליתן אל לבו, שכאשר התחיל בתשובה הוא כאשה הסופרת שבעה נקיים, שכל דם שתראה בז' ימי ליבונה סותרת וצריכה לחזור ולמנות ז' נקיים, כן אם בעל תשובה יחזור למעשיו, הרי אבד כל מה שעשה והתענה, ולכן צריך שיהא זריז וזהיר מאוד לכל יחטא עוד, ואם יזדמן בשוגג איזה חטא יתודה עליו בבכיה ודמעה לקיים מה שכתוב: "וחטאתי נגדי תמיד" - כמו דוד המלך, עליו השלום, שעל חטא אחד היה כל ימיו בתענית, ואפילו שלא היה אלא רק חטאת נעורים, כמו שכתוב: "חטאת נעורי ופשעי אל תזכור" - מכלל שנזכרים הם מצינו בזוהר שלח, שענשו התינוק בגן עדן, עד כאן.

שערי תשובה לרבינו יונה

השער הראשון - אות ד'

באור התשובה ועקריה:

ועוד, התבונן בְּרַעַת הַמִּתְאַחַר מִן הַתְּשׁוּבָה פִּי רַבָּה הַיָּא, פִּי לֹאֵל הַתְּמַהֲמָה, פִּי עֵתָה שֶׁב נֶאֱמַר בְּמִירֹת לֵב, בְּרִגְזָה וּבְדֹאָגָה, וְדִלְפָּה עֵינָיו מִתְּוֹגָה, פִּי יִפְגְּשׁוּהוּ יִצְרוּ שְׁנֵי תְּיָדָיו הַחֲטָא לְיָדוֹ, יִקְבֹּשׁ אֶת יִצְרוֹ, וְיִזְכֹּר אֲשֶׁר עָבַר עָלָיו פִּס הַמִּירֹת וְלֹא יוֹסִיף לְשַׁתּוֹתוֹ עוֹד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (תהלים ד, ה) רִגְזוּ וְאַל - תִּחְטְאוּ. בְּאִוְרוֹ, רִגְזוּ וְהִצְטַעְרוּ עַל אֲשֶׁר חֲטַאתֶם וְאַל תִּחְטְאוּ עוֹד, פִּי הַזְּכִיר חֲטָאִים לְמַעַלָּה בְּאִמְרוֹ (שם שם, ד) תִּבְקְשׁוּ קִזָּב סֵלָה. וְיַעֲיֵד עַל זֶה הַפְּרוּשׁ אֲמָרוֹ, רִגְזוּ, מִלְשׁוֹן (בראשית מה, כד) אֵל - תִּרְגְּזוּ בְּדַרְךְ, (חבקוק ג, טז) וְתַחֲתֵי אֲרָגְזוֹ, וְעֵינֵיכֶם הַצַּעַר עַל הַדְּבָר שֶׁעָבַר וְעַל הַהוֹדָה, וְלֹא אֲמָר יִרְאוּ אוֹ גִוְרוֹ. וְכֹאֲשֶׁר יִאָּחַר לְשׁוֹב, בְּבֹא הַחֲטָא לְיָדוֹ, יִפּוֹל בְּמוֹקְשׁוֹ כִּנְפּוֹל בְּתַחֲלָה, וְיִגְדֵּל עֲוֹנוֹ הַאֲחָרוֹן מֵאֹד, וְתַעֲלָה רַעְתּוֹ לְפָנֵי הַשָּׁם, פִּי מִרְאשִׁית לֹא חָשַׁב פִּי

אל יאמר האדם חטאי הם רבים עד אין מספר איך אפשר שיהיה לי כפרה ויתייאש מן התשובה **זזה** לשון ה"ברית אברהם": אל יאמר האדם חטאי הם רבים עד אין מספר, איך אפשר שיהיה לי כפרה ויתייאש מן התשובה, וכמו שאמרו ישראל: "כי פשעינו אתנו ובם אנחנו נמקים ואיך נחיה", כי מי שליבו נוקפו ואין תשובתו שלימה אומר כן, אלא יחשוב בדעתו, כי הוא יתברך רב חסד ורב סליחות, כמו שאמר הנביא: "חי אני נאום ה' כי לא אחפוץ במות המת כי אם בשובו מדרכיו וחיה שובו שובו מדרכיכם הרעים ולמה תחטאו בית ישראל", וכמו שכתוב: "הלא אם תיטיב שאת", ותרגום אונקלוס פרש: אם תוטיב עובדך ישתבוק לך ואם לא תוטיב עובדך ליום דינא חטאך יהא נטיר, וכבר ידעת כי אנשי נינוה ואחאב ומנשה כי הגדילו לעשות רע וקבל אותם הקדוש ברוך הוא, ואמרו חכמינו זכרונם לברכה: "שובה ישראל עד ה' אלוקיך" - אפילו כפרת בעיקר, ומה שאמרו בגמרא ראש השנה ג' כותת ליי"ה פושעי ישראל: בגופן יורדין לגהינם ונדונין בה י"ב חודש, גופן כלה ונשמתן נשרפת ורוח מפזרתן תחת רגלי הצדיקים, אבל פושעי עובדי כוכבים בגופן והמיניים והמוסרים והאפיקורסים, שכפרו בתורה ובתחיית המתים, ושפרשו מדרכי ציבור, ושנתנו חתיתם בארץ החיים, והוא פרנס המטיל אימה יתירה על הציבור שלא לשם שמים, ושחטאו ושהחטיאו את הרבים, כגון: ירבעם וחביריו - יורדין לגהינם ונידונין לדורי דורות. גהינם כלה והם אינם כלים, וכתבו התוספות כל זה מיירי בדלא עשו תשובה באחרונה, אבל אם עשו תשובה באחרונה אין מזכירין לו שום דבר מרשעו, שנאמר: "ורשעת הרשעים לא יכשלו בה ביום שובו מרשעו", ואפילו אותן כ"ד דברים המעכבים את התשובה אינם מונעים אותם, אלא אם עשו תשובה, הרי זה משובח, ונקרא "בעל תשובה" גמור, ויש לו עולם הבא, עד כאן.

שורש גדול אל התשובה - יחשוב בלבו דרכיו ויפשפש במעשיו כפי כוחו
כתב בעל "באר מים חיים": שורש גדול אל התשובה ביום טהרתו בהתנדב אדם רוחו ולבו להיות עבד

אמר יצא כמערים וכמרמה בבוראו ר' הונא בשם רבי חנינא בר יצחק אמר יצא שמח כמה דתימר (שמות ד) וגם הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמח כיון שיצא פגע בו אדם הראשון אמר לו מה נעשה בדייך אמר לו עשיתי תשובה ונתפשרתי כיון ששמע אדם הראשון כך התחיל טופח על פניו אמר לו כל כך היא כחה של תשובה ולא הייתי יודע באותה שעה אמר אדם הראשון (תהלים צב) מזמור שיר ליום השבת אמר ר' לוי המזמור הזה אדם הראשון אמרו על דעתיה דרבי יהודה ברבי דאמר תפלה עשתה את הכל ממי את למד מחזקיה חזקיה עיקר מלכותו לא היתה אלא ארבע עשרה שנה הדא הוא דכתיב (ישעי' לו) ויהי בארבע עשרה שנה למלך חזקיהו וכיון שהתפלל הוסיפו לו חמש עשרה שנה שנאמר (שם לח) הנני יוסיף על ימיך חמש עשרה שנה על דעתיה דר' יהושע בן לוי דאמר תשובה עשתה את הכל ממי את למד מאנשי ענתות שנאמר (ירמיה יא) כה אמר ה' וגו' הבחורים ימותו בחרב וכיון שעשו תשובה זכו להתיחס שנאמר (נחמיה ז) אנשי ענתות מאה ועשרים ושמונה ואם אין לך ללמוד מאנשי ענתות למד מיכניהו (ירמיה כב) העצב נבזה נפוץ וגו' רבי אבא בר כהנא אמר כעצם הזה של מוח שמשמנפצו אין בו מאומה ר' חלבו אמר כחותל של תמרה שכשאתה מנערו אין בו מאומה (שם) אם כלי אין חפץ בו רבי חמא בר חנינא אמר ככדין של מי רגלים רבי שמואל בר נחמן אמר ככדין של מקיזי דם אמר רבי זירא מלתא הכא שמעית מן רבי שמואל בר רבי יצחק דהוה דריש הכא ולית אנא ידע מהו א"ל רבי אחא אריכא דילמא דא היא (שם) כתבו את האיש הזה עירי גבר לא יצלח בימיו א"ל הין בימיו אינו מצלח בימי בנו מצליח רבי אחא ור' אבין בר בנימין בשם ר' אבא גדול הוא כחה של תשובה שמבטלת גזירה ומבטל שבועה שבועה שנאמר (שם כב) חי אני נאם ה' כי אם יהיה כנייהו בן יהויקים וגו' ומבטלת גזירה כה אמר ה' כתבו את האיש הזה עירי וכתני' (דברי הימים א ג) ובני יכניה אסיר בנו שאלתיאל בנו אסיר בנו שהיה בבית האסורים שאלתיאל בנו שממנו הושתלה מלכות בית דוד א"ר תנחום בר' ירמיה אסיר זה הקדוש ברוך הוא שאסר את עצמו בשבועה שאלתיאל ששאל אל לבית דינו של מעלה על נדרו על דעתיה דר' יהושע בן לוי דאמר תפלה עשתה מחצה ממי אתה למד מאהרן שבתחלה נגזרה גזירה עליו שנאמר (דברים ט) ובאהרן התאנף ה' מאד להשמידו אמר רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אין השמדה אלא כילוי בנים כמד"א (עמוס ב) ואשמיד פריו ממעל ושרשיו מתחת כיון שהתפלל משה עליו נמנעה ממנו חצי הגזירה מתו שנים ונשתיירו שנים הדא הוא דכתיב (ויקרא ח) קח את אהרן ואת בניו אתו:

גדול כחה של תשובה שמבטלת הגזירה ומבטלת השבועה

מדרש רבה שיר השירים פרשה ח פסקה ה (ב) דבר אחר שימני כחותם ר' ברכיה אמר זה קריאת שמע שנאמר (דברים ו) והיו הדברים האלה וגו' על לבבך כחותם על זרועך אלו התפילין המד"א (שם) וקשרתם לאות על ירך א"ר מאיר שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך כיהויכין דא"ר מאיר נשבע הקדוש ברוך הוא שבועה שהוא נותק מלכות בית דוד מידו הדא הוא דכתיב (ירמיה כ"ב) חי אני נאם ה' כי אם יהיה כנייהו בן יהויקים מלך יהודה חותם על יד ימיני כי משם אתקנך א"ר חנינא בר יצחק משם אני נותק

פתאום יבוא היצר השודד עליו. אף אַחְרֵי אֲשֶׁר רָאָה דלות - כחזו וְאֲשֶׁר גָּבְרָה יָד יִצְרוּ עָלָיו וְכִי עֲצוּם הוּא מִמֶּנּוּ, הִיָּה עָלָיו לְרֵאוֹת כִּי פְרוּעַ הוּא, וְלִשְׁתִּית עֲצוֹת בְּנַפְשׁוֹ לְהוֹסִיף בָּהּ יְרֵאת - הַשֵּׁם וְלְהַפִּיל פְּחָדוֹ עָלֶיהָ, וְלְהַצִּילָה מִמַּאֲרֵב יִצְרוֹ, וְלְהַשְׁתַּמֵּר מֵעוֹנוֹ. וְאָמַר שְׁלֹמֹה עָלָיו הַשְּׁלוֹם (משלי כו, יא) כְּקֶלֶב שָׁבַע עַל - קָאוּ כְּסִיל שׁוֹנֶה בְּאֻנְתּוֹ. בְּאוּרוֹ, כִּי הַקֶּלֶב אוֹכַל דְּבָרִים נִמְאָסִים, וְכֹאֲשֶׁר יִקְיֵאִם נִמְאָסִים יוֹתֵר וְהוּא שָׁב עָלֵיהֶם לְאֶכְלָם, כֵּן עֲנִין הַכְּסִיל, כִּי יַעֲשֶׂה מַעֲשֵׂה מִגְּנָה, וְכֹאֲשֶׁר יִשְׁנֶה בּוֹ, מִגְּנָה יוֹתֵר, כֹּאֲשֶׁר בְּאֻרְנוֹ:

פרשת לך לך

פרק ז'

כחה של התשובה

זהר הקדוש פרשת וישב קפ"ה עמוד ב'

... דכל מאן דעביד תשובה שכל מי שעושה תשובה, קודשא בריך הוא קיים ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי הקדוש ברוך הוא מקיים אותו בעולם הזה ובעולם הבא.

זהר הקדוש פרשת משפטים דף קו א

... דהא אי תב ואתקין ההוא אתר דפגים, בחייו, אתקבל קמי מלכא קדישא, ונטיל ליה ואתקין ליה על תקוניו לבתר, ודא אקרי בעל תשובה, דהא ירית מותביה דההוא אתר דההוא נהר דנגיד ונפיק, ואתקין גרמיה ממה דהוה בקדמיאתא, (ס"א ההוא אתר דפגים ואתקין ליה על תקוניו בחייו, אתקבל קמי מלכא קדישא, ונטיל ליה לבתר, ודא אקרי בעל תשובה, דהא אתקין גרמיה ממה דהוה בקדמיאתא), כיון דאתתקן ותב בתשובתא, הא סליק על תקוניה, דלית מלה בעלמא ולית מפתחא בעלמא דלא תבר ההוא דתב בתשובתא.

תרגום: ... שהרי אם שב ותקן אותו מקום שפגם בחייו, מתקבל לפני המלך הקדוש, ולוקח אותו ומתקן אותו על תיקוניו אחר כך, וזה נקרא בעל תשובה, שהרי יורש מושבו של אותו מקום של אותו נהר שנמשך ויוצא, ומתקן עצמו ממה שהיה בראשונה (ס"א אותו מקום שפגם ומתקן אותו על תיקוניו בחייו, מתקבל לפני המלך הקדוש, ולוקח לו אחר כך, וזה נקרא בעל תשובה, שהרי תקן עצמו ממה שהיה בראשונה). כיון שנתקן ושב בתשובה, הרי עלה על תיקונו, שאין דבר בעולם ואין פתח בעולם שלא שובר אותו ששב בתשובה.

תשובה עשתה את הכל ותפלה עשתה מחצה

מדרש רבה ויקרא פרשה י פסוק ה

ר' יהודה ור' יהושע בן לוי ר' יהודה אומר תשובה עושה מחצה ותפלה עושה הכל ר'יהושע בן לוי אמר תשובה עשתה את הכל ותפלה עשתה מחצה על דעתיה דר' יהודה ב"ר תשובה עושה מחצה ממי את למד מקין שנגזרה עליו גזירה כיון שעשה תשובה נמנע ממנו חצי גזירה ומנין שעשה תשובה שנאמר (בראשית ד) ויאמר קין אל ה' גדול עוני מנשוא ומנין שנמנע ממנו חצי הגזירה הדא הוא דכתיב (שם) ויצא קין מלפני ה' וישב בארץ נוד קדמת עדן נע ונד אין כתיב אלא בארץ נוד קדמת עדן דבר אחר ויצא קין מהיכן יצא ר' יודן בשם ר' אייבו אמר הפשיל בגדיו לאחוריו ויצא כגונב דעת העליונה רבי ברכיה בשם רבי אלעאי בר שמעיא

בית כורים גדול כחה של תשובה שמגעת עד כסא הכבוד

בתשובה נדרשת רק פתח כחודו של מחט

א"ר יוסה כתיב פתחי לי (שיר השרים ה ב) אמר הקדוש ברוך הוא פתחי לי פתח כחרירה של מחט ואני פותח לכם פתח שיהיו אהליות וכצוצריות נכנסים בו

תשובה כהרף עין

ר' תנחומה בשם ר' חנינה ר' אייבו בשם ריש לקיש עשה תשובה כהרף עין ודעו כי אני ה' (תהלים מו יא)

תשובה של יום אחד מביאה את הגאולה

א"ר לוי אילו היו ישראל עושיין תשובה יום אחד היו נגאלין מה טעמ' היום אם בקולו תשמעו (שם צה ז)

תשובה מועילה גם לכופר בעיקר

א"ר יודה בר' סימון שובה ישראל עד ה' אלקיך (הושע יד ב) אפילו כפרתה בעיקר.

מידת הקדוש ברוך הוא עולה על מידת בשר ודם

א"ר אלעזר בנוהג שבעולם אדם עומד מבזה את חבירו ברבים ולאחר זמן הוא מבקש לרצות לו והוא או' לו את מבזה אותי ברבים ומתרצה אותי ביני ובינך לך והבא אותן האנשים שבזית אותי לפניכם ואני מתרצה לך אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן אלא אדם עומד ומחרף ומגדף בשוק והק' או' לו לעשות תשובה ביני ובינך ואני מקבלך:

גדול כחה של תשובה על כן שובה ישראל עד ה' אלוקיך

ילקוט שמעוני הושע פרק י"ד רמז תקל"ב

ר' יודן נשיאה בשם ר' יודא ברבי סימון מנהגו של עולם אדם יורה חץ כמה מהלך בית כור או כורים כמה גדול כחה של תשובה שמגעת עד כסא הכבוד שנאמר שובה ישראל עד ה' אלהיך. רבי יודא בר ר' סימון שובה ישראל עד ה' אלהיך אפילו כפרת בעיקר.

אמר ר' אלעזר בנוהג שבעולם אדם המבזה את חברו ברבים ולאחר זמן מבקש לרצות לו, הוא אומר אתה מבזה לי ברבים ומתרצה לי ביני ובינך לך והבא אותם אנשים שבזיתני בפניהם ואני מתרצה לך, אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן אלא אדם עומד ומחרף בשוק והקדוש ברוך הוא אומר לו עשה תשובה ביני לבינך ואני מקבלך, שובה ישראל עד ה' אלהיך. בשם ר' מאיר תני עד ה' עד שהוא במדת רחמים, ואם לאו אלהיך, עד לא יתעביר סניגוריא קטיגורא. רבי אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר עד ה' אליהך, אומרים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם אם אנו עושים תשובה מי מעיד עלינו, אמר להם הקדוש ברוך הוא לרעה נעשיתי לכם עד שנאמר וקרבתני אליכם למשפט והייתי עד ממחר במכשפים ובמנאפים, ולטובה אני נעשה לכם עד, הוי שובה ישראל עד ה' אלהיך:

מלכות בית דוד דבר אחר אנתקך אין כתיב כאן אלא אנתקך אנתקך בתשובה ממקום שנתיקתך שם תהיה תקנתך א"ר זעירא אנא שמעית קליה דרבי יצחק יתיב דריש הדא מילה ולית אנא ידעה מה היא אמר ליה רבי אחא אריכא תימר הדא הוא דכתיב (שם) כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלח בימיו בימיו אינו מצליח אבל בימי בנו מצליח דכתיב (חגי ב') ביום ההוא נאם ה' צבאות אקחך זרובבל בן שאלתיאל עבדי נאם ה' ושמתיך כחותם וגו' ר' אחא בר רבי אבון בר בנימין בשם ר' אחא בריה דרב פפי אמרין גדול כחה של תשובה שמבטלת הגזירה ומבטלת את השבועה מבטלת הגזרה מניין שנאמר כתבו את האיש הזה ערירי וכתיב ביום ההוא נאם ה' צבקות אקחך זרובבל בן שאלתיאל עבדי וגו' מבטלת את השבועה מניין שנאמר חי אני נאם ה' כי אם יהיה כניהו בן יהויקים מלך יהודה חותם על יד ימיני וכתיב (דברי הימים א' ג) ובני יכניה אסיר שאלתיאל בנו וגו' רבי תנחום בר' ירמיה אמר אסיר שהיה חבוש בבית האסורין שאלתיאל שממנו הושתלה מלכות בית דוד דבר אחר אסיר שאסר הקדוש ברוך הוא בשבועה את עצמו שאלתיאל ששאל לבית דין של מעלה והתירו לו נדרו:

התשובה קושרת כתרים לבני אדם, מרפאה חולים, מצלת מכל צער וממלטת מדינה של גיהנם

תנא דבי אליהו רבה

בבית המדרש מהו אומר (איכה ג) חדשים לבקרים רבה אמונתך חלקי ה' אמרה נפשי וגו'. וכן כשבאו פושעי ישראל לעקור מלכות בית דוד מן ישראל והשיבו אותו תשובה ומתוך התשובה שהשיבו אותו באתה השכינה למעלה מדוד משיבה ואמרה לו דוד בני עליך נאמר (תהלים קי) נשבע ה' ולא ינחם וגו' בא וראה כמה גדול כחה של תשובה שהיא ממלכת את בני"א בעולם וקושרת לבני אדם קשרים (נ"א כתרים) בראשיהם ומרפא את החולי מאליו ומצלת אותו מכל יגון ואנחה וצער וממלט אותו מדינה של גיהנם ובזמן שישראל עושיין רצונו של אביהם שבשמים וחוזרין בתשובה שלמה לפניו מה נאמר בהן שובו בני שובבים וגו' (ירמיה ג) אשרי אדם שהוא ירא שמים מתוך שפל רוח ומתוך ענוה מתוך התשובה ומתוך הדין:

אפילו יש בכם עבירות עד כסא הכבוד מועילה התשובה

יש לשני הפירושים האלו גילוי במדרש אמר דרש רבינו גדול כחה של תשובה שכיון שאדם מחשב ללבו לעשות תשובה מיד עולה ועומדת לפני כסא הכבוד (הושע יד, ב) שובה ישראל עד ה' אלהיך, אמר הקדוש ברוך הוא אפילו יש בכם עבירות עד ה' עד כסא הכבוד, שובה ישראל, עד כאן לשונו.

התשובה כמו חץ הנקלע למרחק רב

פסיקתא דרב כהנא פסקא כד את יב

(יב) ר' יודה נשייה בשם ר' יודה בר' סימון במנהגו שבעולם אדם יורה חץ כמה תהלך בית כור אי